

καὶ τοῦ ἡλίου μοιάζαν στὸ χρώμα.
Οἱ γραινίτινες κόγχες πού πέρα
ἠμιώνονταν φορτωμένες μὲ χιόνια
μὲ τὸ κῆμα μιλούσαν. Καὶ λέγαν.
Τὴ κακὸ νὰ πεθαίνουν οἱ ἄνθρωποι.

Μαρίας Κεσίση: Λόρδου Βύρνος Ποιη-
τικὰ ἔργα: Γκιακούρ, Πολιορκία τῆς Κο-
ρίνθου, Παρισίνα, Νύφη τῆς Ἀβύδου,
Κατάρτα τῆς Ἀθηνᾶς, Ματζέππας, Κουρ-
σάρος (Ἐκδόσεις Σπανοῦ, Ἀθῆνα
1974)

ΓΙΑΟΤΡ (ἀπόσπασμα)

Ἀγάπη! φῶς μὲς' στὴ ζωὴ
Ἀγάπη! φῶς καὶ τ' οὐρανοῦ.
Σπινθήρας καὶ γλυκεῖα φωτιὰ.
Μὲ τῆς ἀγάπης τὴ λαλιὰ
ἀγγέλων ἄξια συντροφιά
τὸν ἄνθρωπο γλυκαίνει.
Κι' εἶναι ἡ ἅγια προσευχὴ
ὅπου ἀνυψώνει τὴν ψυχὴ
στὸν οὐρανὸ κάποια βραδιὰ
τὴν παίρνει ἡ ἀγάπη κι' ἀπαλὰ
ξανά τὴν φέρνει ἐδῶ στὴ γῆ.
Τὴ γῆ γιὰ νὰ ὁμορφαιῖν.

Ρίτα Μπούμη Παπά: Ὅταν πεινούσαμε
καὶ πολεμούσαμε, Διηγήματα, 1941—
45 (Ἐκδόσεις Τύμφη, Ἀθῆνα 1975)

ΣΤΟ ΧΩΡΑΦΙ ΤΩΝ ΠΕΘΑΜΕΝΩΝ (ἀπό-
σπασμα)

Ἄλλες φορὲς στὴ Σύρα, αὐτὸ τὸ δευτενά-
ρικο καὶ γελαστὸ νησί, παραμονὴ Χριστού-
γεννα, λαμποκοποῦσε ὁ τόπος. Τὰ σπῖτια,
στὶς φτωχογειτονίες, ὀλόφωτα. Στρωμένες
οἱ πλωμένες κουρελοδδες καὶ τὰ χρώμα. Ἀ-
σβεστομένες οἱ ἀλλῆς κι οἱ γλάστρες. Κολλα-
ρισμένα στὰ τζάμια τ' ἄσπρα κουρτινάκια.
Ἡ φρουτιέρα στὴ μέση τοῦ τραπεζιοῦ γεμά-
τη μανταρίνια, πορτοκάλια. Τὸ χριστόφωρο
ζυμωμένο μ' ἀνθόνερο, πασπαλισμένο μὲ ση-
σάμι καὶ στολισμένο μὲ καρύδια. Τὸ μαγκάλι
— μπακιρένιο ἢ πήλινο — στὶς δόξες του.
Τὰ κάρβονά του χωνεμένα, ροδοκόκκινα. Ἡ
λάμπα στὸν τοίχο γεμάτη πετρέλαιο. Μιά
σακκούλα ζάχαρη στὸ ντουλάπι. Τὸ λάδι...
Δόξα νὰ 'χει ὁ Κύριος. Καὶ τὰ παιδιὰ... Ἄ,
κεῖνο τὸ παιδομάνι τῆς συριανῆς τῆς ἐργα-
τιάς. Κουτσὰ στραβά παπουτσιωμένο, μ' ἓνα
κουκλάκι τῆς δεκάρας ἀγκαλιὰ, τὴς καρα-
μοῦδης, τὴς σφουρίχτρες, τὸ τομπιάκι... «Κα-
λὴ ἐσπέρα ἄρχοντες...». Καὶ φαναράκια χάρ-
τινα μέσα στὴν πιὸ γλυκεῖα νυχτιὰ τοῦ χρο-
νου...

Κι ὁ πιὸ φτωχὸς ἐργάτης, εἶχε στὸ σπι-
τι του ἓνα κομμάτι κρέας κι ἔβραζε στὸ τσου-
κάλι. Ξεχόνονταν ἡ μυρωδιὰ ὄξω ἀπ' τὴς πόρ-
τες. Ἄκουγες μὲς' ἀπ' τὴς ἀλλῆς τραγοῦ-
δια. Κανένα βραχνιασμένο φωνογράφο μὲ
χωνί, σὲ σπῖτι ναυτικοῦ. Μπουζούκι οἱ μερ-

κλῆδες τοῦ λιμανιοῦ. Καὶ τὸ κρασάκι. Καὶ τ'
ἀστεία. Τὸ ἐρωτικὸ γαργάλισμα πού σπιθο-
βόλαγε στῶν γυναικῶν τὰ μάτια. Ἡ τσαχα-
λιά πού δὲν πλερώνεται μὲ τίποτα, καὶ λώ-
λαινε τὰ παληκάρια.

Γερ. Δ. Κασόλα: Ταξιδεύοντας μὲ τὸ
θάνατο, Ἡ μελανὴ σελίδα τοῦ Β' Παγ-
κοσμίου πολέμου (6' ἔκδοση, Σείριος
1973)

ΣΤΟ ΠΕΛΑΓΟ, ΠΑΡΑΣΚΕΤΗ, 17 ΝΟ-
ΕΜΒΡΙΟΥ (Κεφ. 4, ἀπόσπασμα)

Οἱ ναῦτες βολτάρουν νευρικὰ κάτω στὸ κα-
τάστρωμα, δεξιὰ στὸ πᾶσο. Στὰ πρόσωπά
τους εἶναι ζωγραφισμένη ἡ ἀγωνία. Μερικοὶ
κάνουν τὸ σταυρὸ τους, ἐνῶ καρφώνουν τὰ
βλέμματά τους σ' αὐτὸ τὸ φοβερὸ σημάδι
ἀπ' τὸ ὁποῖο μπορεῖ νὰ ξεπηδήσει ἀπὸ στιγ-
μὴ σὲ στιγμὴ ὁ θάνατος. Ἔνας ἀπ' αὐτοὺς
τρέχει κι' ἀρπάζει τὸ σωσίβιό του. Οἱ ἄλλοι
τὸν μμοῦνται. Καὶ ὅλοι μαζεύονται στὴν κου-
παστὴ ἔτοιμοι νὰ πέσουν στὴ θάλασσα. Παρ'
ὅλα αὐτὰ περιμένουν. Σ' αὐτὲς τὶς πολὺ κρι-
σιμὲς στιγμὲς τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων, ἡ
ἐλπίδα εἶναι τὸ αἶσθημα πού κυριαρχεῖ στὴν
ψυχὴ μας.

Μὲ δέος καὶ ταραχὴ παρακολουθῶ πότε τὸ
περισκόπιο τοῦ ὑποβρυχίου καὶ πότε τοὺς ναῦ-
τες μας. Ἀπὸ τὸ νοῦ τους περνοῦν ἀσφαλῶς
αὐτὴ τὴ στιγμὴ οἱ πιὸ ἀντίθετες σκέψεις: νὰ
μείνουν στὸ πλοῖο; Θὰ βροῦν τὸ θάνατο! Νὰ
πέσουν στὴ θάλασσα; Μὰ καὶ κεῖ δὲν τοὺς
περιμένει καμμιά βοήθεια! Ὁ ὠκεανὸς εἶναι
μανιασμένος, ἄγριος, φοβερός. Καὶ βρισκό-
μαστε σὲ ἀπόσταση 200 μίλια ἀπ' τὴ στε-
ρη!

Γιῶργη Χαλατσά: Ἐπιτύμβιο στὸ χθὲς
(Ἀθῆνα 1976)

ΜΙΑ ΔΕΣΜΗ ΛΕΓΙ-MONANΘΙΑ

«Κατέβασαν τὰ ρέματα
καὶ σύραν τὰ χαντάκια
κατέβασε κι ὁ Ζάστανος
καὶ τὸ Μεγάλο Ρέμα.»

Ὅπως ἦταν ἀνεβασμένη τὰ γυναικεία πάνω
στὸ ζῶ, ἔβλεπε τὰ μαῦρα γυαλιστερά παπού-
τσια μὲ τὶς κεντητές μεταξωτὲς κάλτσες.
Καὶ τὸ γαϊτάνι ἀπ' τὸ ἄσπρο τῆς φουστάνι
μὲ τὸ πολκάκι, ξανεμισμένα. Ἡ σφιχτὴ ζώνη
τέντωνε μπροστὰ τὸ στήθος τῆς πέφδιας.
Ψιχαλιστὰ τὰ γαλανὰ μάτια μ' ἓνα γραμμέ-
νο φρούδι κι ἡ βούλα βυζαχτὸ φιλὶ στὸ τριαν-
ταφυλλί τῆς μάγουλο, ἡ πλεξούδα χοντρὴ
μπροστὰ γέμιζε μ' ἀφέλεια τὸν ὄμο της. Καὶ
χαϊδεύε τὴς λέξεις σαλαγώντας το. Ἦταν ἡ
ἄνοιξη ἡ ἴδια.

Λογάριαζε μὲ τὸ νοῦ της τόσα καὶ τό-
σα πού θάγόραζε ἀπ' τὸ μακρινὸ παζάρι.
Ὅλα στολισματα τῆς ὁμορφάδας, ὅλα παινε-

τικά περίγυρα τῆς ὁμορφιάς. Μισοφροία, ζῶ-
νες καὶ ποδιές. Κρεμζιά, κόκκινα καὶ πρά-
σινα καὶ λαχουριά, βότερα γι' ἀπόξι ἀκόμη,
χρμελίσια μὲ τ' ἀστραφερό μαντηλιὸν τοῦ
κεφαλιού. Ἄσπρο μὲ τὰ χρυσακία του νὰ
παίζουν, σὰ λιανοτρίξει ἡ μέση τῆς πριονιό-
ντας γιὰ ἀνεβαίνοντας τὴς σκάλες τῆς ἐκκλη-
σίας.

Οἱ στράτες ὅμως πασαλισμένες τὰ φύλλα
τῆς χινοποριάς κι ὁ ἥλιος παιχνιδισμένος,
χρυσάφης. Κι βότερα, ἀπότομα ἢ σκοτεινιά.
Ποτὲ δὲν ξαναφάνηκε μὰ τέτοια μουνταριά.
Κρεμασμένο ἀπ' ὀλοῦθε μαυρο. "Ἄμα θά-
λωνες τὸ χέρι ἔπιανες τὸ σύννεφο. Κατά-
μαυρο μέχρι πάνω ἀπ' τὸ κεφάλι τῆς. Χαμη-
λωμένα τὰ πουλιά σὰν ἀποδιωγμένα, ἔσκιζαν
γρήγορα νὰ κρυφτοῦν. Προήνιμα τὸ πολὺ
κακό. Κι ἔτσι ἔξαλαργμενὴ ἀπ' τὸ σπίτι, ποῦ
νὰ σταθεῖ πουλὶ κι αὐτὴ, σὲ τί κλωνάρι, σὲ
τὴ ἀπάγγειο. Οἱ πρῶτες χοντρές στάλες μὲ
τὸ χαλάζι πάνω τῆς. Καὶ βόδιωσε μέχρι τὸ
καλὸν τῶν πριονιάδων. "Ἐβαλε καὶ τὸ ζῶ μέ-
σα. Τοῦτο ὅμως ἦταν ἀπόκοσμο. Οἱ ἀστρα-
πὲς καὶ τὸ μπουμπουνητὸ μαζί σὲ μιά διαφ-
κειά κ' οὔτε εἶχε ξανακοστέϊ, οὔτε εἶχε ξα-
ναδεῖ. "Ἐτσι ποῦ νὰ τρομάξεις μὲ τὰ κρινοδά-
χτυλα στὸ μέτωπο.

—Γλύτωσέ με, Παναγία μου.

Καὶ σὲ λίγο τὰ νερά ἀπὸ ὀλοῦθε. Ποτάμια
νερά ὀλόκληρα στὸ γούπατο τοῦ κλυδισοῦ. Κι
ὄλο πὸ πολὺ. Κι ὄλο πὸ πολλά.

Κατεβάζουν ξύλα, κυλῶν λιθάρια. Μὲ κρό-
τους καὶ βοητὸ χῶθηξαν τὰ χαντάκια. Τώρα
ἀποκόπηκε μὲ ὀρητὸ ὄλο τὸ ποτάμι κι ἔχει ρι-
χτεῖ πάνω στὸ καλὸν καὶ τὸ δέρονι ἀλύπητα.
Οἱ κορδῶνες ποῦ φέρνει τὸ χτυποῦν ὡς τὰ
συθῆμελα ποῦ τὰ τρώει τὸ νερό. Νὰ τὸ ξεφ-
ριζώσει. Νὰ τὸ ξεριζώσει.

Σὲ λίγο τὸ ζῶ, ἡ Ἁγιοῦλα καὶ τὸ βαλόδι
χορεοῦν σ' ἓνα χορὸ τυλιχτόν στὸ νερὸ τοῦ
θαλοῦ ποταμοῦ. Ποῦ καὶ ποῦ ἀναφαίνονται
καὶ πάλι κρύβονται πάνω ἀπ' αὐτὴν τὴ θάλασ-
σα ποῦ τὰ καφουρδίζει κυλόντας, ἀναφαίνον-
ται καὶ πάλι χάνονται οἱ ἄσπρες κεντημένες
κάλτσες, τὸ πολκάκι καὶ τὸ γαϊτάνι ἀπ' τ'
ἄσπρο τῆς φρουστάνι.

Διονύση Γρηγοράτου: Πουκάμισα ἐκ-
στρατείας ("Ἐκδόσεις Καστανιώτη, Ἀ-
θήνα 1975)

Ο ΦΛΟΥΤ — ΑΡΤΙΣΤΙΚ (ἀπόσπασμα)

Εἶμαι βυθισμένος σὲ κατάκλειστο δωμάτιο ἀ-
νοίξειον ἐνοικίου καὶ σ' ἐμφανίζω καὶ σὲ τυ-
πῶνον στὴ νάνυλον σκάφη τῆς πάλαυ καὶ πάν-
τοτε τυλαίπωσης κυρα-Θοδώρας.

Σ' ἀφήνω, ὅσο ἀντέχω ἀκόμη, στὴ θαλ-
πωρή τοῦ ἀνεμφάνιστου φιλιμ — ἀπόκρηρα
σηματισμένη στὴ μήτρα τοῦ ἀλόγονου ἀφ-
γυρου ἀπ' τὴ σπερματικὴ διέλευση μᾶς ἀχτί-
δας φῶς — κι ὅσοτερα δευὰ δευὰ σὲ θυθίζω
στὴν ἐμφάνισι, διάλυμα ἀπὸ τρία φάσμακα
— νάναι τοῦτα καλόγνωμες μοῖρες νὰ σὲ μοι-

ράνουν, νάναι ὁμορφιά, καλοσύνη κι ἔρωτας
οἱ χάρεις τοῦς.

Μετῶν τὰ δευτερόλεπτα εὐαισθησίας τῆς
KODAK καὶ τὰ κάνω αἰῶνες κυοφορίας σου,
ζῶ τὴ δημιουργία στιγμὴ πρῶς στιγμὴ σηκώ-
νοντας σὸ μέτωπο ζάρες, πολλές ζάρες, ἀνε-
ξάλειπτες χαραγματιές ἀγωνίας.

Σὲ θυθίζω στὸ ὑποσουλφιτ καὶ σταθερο-
ποιῶ γρήγορα γρήγορα τὸ σχῆμα σου, τὸ
χρῶμα σου, τὸ βάθος σου, τὸ ὄρατο σου ποῦ
μαζὶ καταφέρω.

Κατόν σ' ἀφήνω στὸ νερό, ντροπαλὴ φι-
γούρα μου — νὰ λουστεῖς ἀφάσθα στὴν ἀδιά-
βαστη ἐπιφάνεια τοῦ NEGATIF — καὶ τέ-
λος σὲ στεγνώνω μὲ μιά ἀνάσα ποῦ καίει γιὰ
ὄ, τι θὰ συντελεστεῖ.

Στὸ μηχανήμα σ' ἀπεικονίζω ἀληθινὸ
κεφάλι πάνω σὲ χαρτὶ διαστάσεων 40X50 ἐ-
κατοστά καὶ μὲ τὰ χέρια μου ποῦ κινεῖται
τὸ πρόσωπο ἀπαιλῶν τὰ χαρακτηριστικά σου,
κεντρία καὶ δαχτυλίδια, ἀρραβῶνες μυστικοί,
πανόραχοι...

Στὸ φῶς τοῦ τυπωτῆ ἀνεμμένο πάλι ἐγώ, ὁ
ἴδιος καὶ στίς ὠδίνες τοῦ δεύτερου τοκετοῦ
γιὰ τὸ κοινὸ — ἀπὸ ἀρνητικὸ σὲ θετικὸ — τὸ
πρῶτο σου κλάμα.

Λίγο πρὶν ἀπὸ τὸ τέλος τῆς ἀρχῆς, ξανα-
βυθίζω στὴν ἐμφάνισι, στὸ φεξάρισμα καὶ
τὸ λουσιμα, ἀγνωστὴ ἀκόμη γιὰ τοὺς ἄλλους
παραχαιδριετὴ ἀπὸ μένα. Τώρα θὰ βγεῖς σὲ
πολλὰ ἀντίτυπα, ἴσως σ' ἐκατοντάδες μὰτ ἢ
ἰλουστρασιὸν νὰ ἰκανοποιήσεις τὴν ἀπληστία
τῶν προθηκῶν.

Νότη Ρουσσιάνου: Τὸ κορίτσι τρεχοῦμε-
νο νερό, Μυθιστόρημα (Μαυρίδης)

ΠΟΡΦΥΡΟ ΤΕΛΑΜΑ (κεφάλαιο 16, ἀπό-
σπασμα)

Μεθυσαμένη εἶναι ἀπόψε, μονάχη στὸ σπίτι
τῆς, ἡ Ἄνναμπέλλα. Οἱ δικοὶ τῆς λείπουν.
Κι' αὐτὴ ἔχει βάλει τὸ μαγνητόφωνο καὶ
χορεῖται. Χορεῖται μερυστά στὸν καθρέφτη τῆς,
μὲ τὸ οἶστρο στὸ χέρι. Χορεῖται κι' αὐτοθαυ-
μάζεται, συνεπαρμένη ἀπὸ κείνο τὸ βιβλίο,
γιὰ τὴ Διονυσική Λαοκρατία, ποῦ διάβαζε τ'
ἀπόγευμα. Μὲ γάλανα κήμβαλα, μὲ αὐλοῦς,
μὲ τύμπανα, λέει, μὲ μιά ὀργιαστικὴ μουσική,
ὅπου σμίγαν μαζί τῆς οἱ κορυγές τοῦς, ἀρχί-
ζαν οἱ Μαιναδες τὸν ξέφρενο χορὸ τοῦς, πά-
νω στὸ βουνό. Ἀρχίζαν λεκόπουλα καὶ ἄλλα
ἀγοῖμα καὶ τὰ δάξαν στὸν κόρφο τοῦς, νὰ θυ-
ζῶν! Γίνονταν μανιακές καὶ ξεριζῶναν
δένδρα κι' ἐπαράζαν ὀλόκληρα ταυριά, μὲ
τὰ νύχια τοῦς! "Ἐτσι μανιακὴ ἐνοιῶθε κι' ἐ-
τοῦτη ἀπόψε. "Ἐκανε κι' ἐχόρευε μ' αὐτὴ τὴ
νέγρικη μουσική, τὴ γιομάτη γητεία καὶ κό-
λαση! "Ὁχι. "Ἡ Ἄνναμπέλλα δὲν ἔβλεπε πόση
γνώση μορεῖ νὰ χορεῖται τὸ ἀνθρώπινο μυα-
λό. Δὲν ἔβλεπε πόση κατάνυξι κι' ἔκστασι
μορεῖ νὰ κροδίσει ἢ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου.
"Ὅμοι, διδαγμένη ἀπ' αὐτὸν τὸν ἀγῶστο
γιαπωνέζο τῆς πὸ συγκλονιστικῆς νύχτας τῆς